

BRUNO WALTER

(1876–1962)

Bruno Schlesinger, ismertebb nevén Bruno Walter a huszadik század egyik karmesteróriása, olyan nagyság, mint Toscanini, Böhm, Klemperer és Karajan. 1906-ban Freud egyik legváratlanabb páciense volt. Ekkortájt Bécsben a császári-királyi Operaházban dirigált barátja és mentora, Gustav Mahler vezetése alatt, élete egyik legszerencsésebb időszakaként tartja számon memoárjában. Boldog férj és apa volt, a szakmájában elismert; polgári életvitelét már-már túlon túl polgárinak érezte. A teste hozott rá, az ő kifejezésével élve „fausti” szorongást: röviddel első lánya születése után fájdalmas „foglalkozási görcs” jelentkezett a bal karjában, emiatt nem bírt sem vezényelni, sem zongorázni.

Valószínűleg izomgörcs vagy cervico-brachiális neuralgia (a kar idegyulladás) forgott fenn, elég az hozzá, hogy a fájdalom sehogy sem szűnt. Walter orvostól orvosig járt, iszappakolással, mágneskezeléssel próbálkozott, de nem segített semmi. Mikor végül felmerült, hogy pszichés tényező is közrejátszhat, Freudhoz fordult, vélhetőleg barátja, Max Graf tanácsára. Arra számított, hogy több hónapon keresztül kutakodnak valami gyerekkori szexuális traumája után, de Freud a karja vizsgálatára szorítkozott (ne feledjük Freud ideg-orvosi képzettségét). Mikor Walter arról kérdezte, lehet-e a görcs egy korábbi sérelem következménye, Freud a szavába vágott: „Járt már Szicíliában?” Walter nemleges válasza hallatán kifejtette, hogy Szicília csodálatos sziget, Görögországnál görögöbb. „Egy szó mint száz, úgy rendelkezett, hogy még aznap este induljak útnak, felejt-

sem el a karomat meg az Operaházat, és szánjak néhány hetet csakis nézelődésre.”

Walter szót fogadott. Vonatra ült Genova felé, onnan hajózott előbb Nápolyig, majd Szicíliába, ahol megcsodálta a tájat és a görög szentélyeket. De a görcs maradt: „Lelkem és szellemem nagy hasznát látta műveltségem gyarapításának, de a karom nem.”

Walter visszautazott hát Bécsbe, és panaszt tett Freudnak. Freud nem rendült meg: Walter ne foglalkozzon a karjával, kezdjen el újra vezényelni. Walter tétovázott: vállalhatja-e felelősséget, hogy esetleg elront egy koncertet?

„Én vállalom”, felelte erre Freud. Walter tehát nagyon fokozatosan visszatért a vezényléshez, és időnként meg tudott feledkezni a fájdalomról. Üléseiken Freud szorgalmazta ezt a felejtést, kicsit úgy, ahogyan a hipnotizőr eltereli alanya figyelmét a fájdalomról. A görcs azonban maradt: „Ismét megkíséreltem a dirigálást, kevésbé biztató eredménnyel.”

Walternek ekkor került a kezébe a romantika korának orvos költőjétől, Ernst von Feuchterslebentől az *Adalék a lélek életrendjéhez* (1838). A tizenkilencedik század végéig nagy hatású kis kötet hangsúlyozza az elmeállapot jelentőségét az orvoslásban, mondhatni a betegség lefolyását befolyásoló mentális higiéne receptjeivel szolgál. Walter elmerült Feuchtersleben írásában: „Olvastam, behatóan tanulmányoztam, hogy magamévá tehessem e ragyogó könyv gondolatmenetét, mert itt egy orvos, aki egyszersmind költő,

Bruno Walter, 1912

bölcsen mutat a szenvedő emberiségnek időközben járhatóvá tett utat.” Apránként a testi hendikepjéhez igazította vezénylési stílusát, és végül tökéletesen tudta ismét használni a karját. Többé semmi baja nem volt.

Emlékei közreadását követően Richard Sterba amerikai pszichoanalitikus interjút készített Bruno Walterrel Freud „rövid pszichoterápiás remekléséről”. Sterba erre az interjúra alapozva cikket közölt, melyben leírja, hogy Walter ennyi év után is „mély csodálattal adózik Freud személyének”. Sterba elismeri ugyan, hogy a szűkös klinikai anyag nem világíthat rá „Bruno Walter rövid lefolyású foglalkozási neurózisának pszichodinamikájára”. Ám azzal fejezi be, hogy a „terápia eredményességét bizonyítja a siker és negyvenkét esztendőnyi katamnézis [kórtörténet]”.